

Theaterrecensie Ingrid d'Hooghe

De rubriek Filmrecensies staat onder redactie van Susanne Kamerling. Zij staat open voor ideeën en suggesties: skamerling@clingendael.nl

‘Het is Chinees voor me’

Titel: *C'est du Chinois*

Regisseur: *Samuel Maoz*

Producent: *Edit Kaldor*

Jaar: *2010*

Informatie: *te zien in Utrecht (24, 25 november 2010), Breda (26 november 2010), Amsterdam (22 april 2011), Brussel (mei 2011, data n.n.b.) (zie voor speellijst en meer informatie: www.editkaldor.com)*

Gezien: *29 september 2010, Theater aan het Spui, Den Haag*

Het thema migratie is een heet hangijzer in de Nederlandse actualiteit. Het gaat echter over migranten; zelden of nooit wordt hun stem zelf gehoord. Alle reden te luisteren en te kijken naar een toneelstuk waarin hun harde werkelijkheid is verbeeld.

Jaarlijks strijken er een paar duizend Chinese immigranten, legaal of illegaal, neer in Nederland. Ze komen om te studeren, zich bij een geliefde te voegen of ze zijn op zoek naar werk en een beter leven. Chinese immigranten trekken weinig aandacht van de media of de politiek. Zij lijken zich gemakkelijk aan te passen en de meesten verdwijnen geruisloos in de Chinese gemeenschap in Nederland. De gemiddelde Nederlander hoort of ziet weinig van hen. Daarom is het zo bijzonder dat er nu een theaterstuk is gemaakt over en met Chinese immigranten. Nog specialer is het dat de acteurs in dit stuk alleen maar Mandarijn spreken. De titel zegt het al: *C'est du Chinois*; Frans voor ‘Het is Chinees voor me’, ofwel ‘Ik begrijp er niets van.’

Foto: Tom Croes

De hoofdpersonen van dit stuk, vijf Chinese burgers die recentelijk naar Nederland zijn gekomen, willen echter heel graag wél begrepen worden. Zij willen hun verhaal vertellen. Voordat ze dat kunnen vertellen, moeten zij echter de toeschouwers eerst een basiscursus Chinees geven. Met alle vormen van theatrale expressie en simpele attributen wordt

het publiek enkele tientallen Chinese woorden onderwezen. Dat gebeurt op schoolse wijze – met hardop nazeggen – en voor wie nooit eerder met het Chinees in aanraking is geweest, betekent het goed opletten. Met het leren van de eerste woorden, waaronder ‘blij’ en ‘goed’, maakt het publiek oppervlakkig kennis met de personages: een moeder

Foto: Tom Croes

met twee zonen, een schoondochter en de vader van de schoondochter; allen afkomstig uit Shanghai.

Het lijkt om een harmonieuze familie te gaan, die blijmoedig de uitdaging van het nieuwe leven in Nederland aangaat. Maar naarmate de lessen vorderen en woorden zoals ‘tranen’ en ‘schreeuwen’ aan het vocabulaire worden toegevoegd, krijgt de toeschouwer steeds meer inzicht in de problemen en onderlinge verhoudingen van het vijftal. De realiteit is toch niet zo rooskleurig en uiteindelijk kan de façade niet meer worden opgehouden. De verwijten worden steeds feller en tegen het einde vliegt men elkaar bijna in de haren. Het nieuwe leven blijkt net zo moeilijk als het leven dat werd achtergelaten. Er is nooit genoeg geld, men heeft heimwee naar Shanghai en het botert niet tussen de schoonfamilies.

Ook al begrijpt het publiek niet alles, het is inmiddels wel volledig betrokken geraakt bij de vijf karakters. Het gevoel niet alles helemaal

te begrijpen, is precies wat de maker en regisseuse van het stuk – de uit Hongarije afkomstige Edit Kaldor – op het publiek wilde overbrengen. Zij wil laten zien dat taal uiteindelijk géén barrière voor communicatie hoeft te vormen. Ze koos bij dit stuk voor het Chinees, omdat het een wereldtaal is, er overal Chinese immigranten zijn en ze het imago hebben een gesloten gemeenschap te zijn. Omdat niemand veel van hen weet, vergroot dat de afstand die overbrugd moet worden.

Het stuk verhaalt over universele immigranten- en familieproblemen, maar het is doordrenkt met Chinese cultuur. Als de schoonvader, die in China een carrière als acteur achter de rug heeft, zijn woede wil uitdrukken, kan hij dat het beste duidelijk maken door een scène uit een Chinese opera te spelen. En als de oudste zoon zich bedrinkt, doet hij dat niet met goedkope alcohol, maar met cognac XO, in China een statussymbool voor degenen die de armoede ontvlucht zijn.

Pas na afloop besef je hoe knap dit stuk in elkaar zit: de ogenschijnlijk knullige maar uiteindelijk effectieve lesmethode, de keuze van de beperkte Chinese woordenschat waarmee alles verteld moet worden, maar bovenal de ingenieuze wijze waarop het verhaal en de taallessen vervlochten zijn. De natuurlijke wijze van acteren, soms bewust amateuristisch, werkt betrokkenheid van de toeschouwer in de hand.

C'est du Chinois is geen gemakkelijke voorstelling, maar voor wie bereid is enige inspanning te leveren, valt er aan dit toneelstuk veel te beleven. Het maakt de toeschouwer deelgenoot van de verwarring en ontheemdheid van een nieuwkomer en geeft daarmee inzicht in het leven van immigranten in Nederland.

Drs Ingrid d'Hooghe is als China-deskundige verbonden aan het *Clingendael Diplomatic Studies Programme* (CDSP) en *Clingendael Asia Studies* (CAS).